Vienuolyno svirne atkurta salė ir rūsiai, kuriuose galima susipažinti su vienuolyno istorija, vienuolių gyvenimo būdu, paragauti vienuolių patiekalų, sertifikuoto Kupiškio krašto alaus ir išbandyti rašymą žąsies plunksna skriptoriume pasirinkus vieną iš edukacinių programų:

1. „Vienuolių gyvenimo būdas ir virtuvė“:
   - Troškinys
   - Žuvienė
   - Virtienis
   - Vienuolyno *baronka*
2. „*Baronkos* kepimas“
3. „Kas tas vienuolynas?“
4. „Un Palavanas stolo“
5. „Scriptorium dominicanum“

Dėl edukacinių programų buvusiame Palėvenės vienuolyne kreiptis į Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centrą.

VšĮ Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras
Gedimino g. 96, Kupiškis

+370 459 52 505
+370 672 02 034

turizmas@infokupiskis.lt

www.infokupiskis.lt
www.facebook.com/info.kupiskis.lt

TURIZMO IR VERSLO INFORMACIJOS CENTRAS
KUPIŠKIO r.

PALĖVENĖS BUVĘS DOMINIKONŲ VIENUOLYNAS

Nuotraukų autoriai:
L. Juknevičienė, R. Pukenienė, A. Ramanauskienė, tomasfoto.lt
Viršelio nuotraukos autorius:
SkyShot Media&Photo (P. Kalamažnikas)

Pasak legendos Ukmergės pavieto teisėjo padėjėjas Laurynas Mykolas Počobutas-Odlianickis su žmona Marijona Daumantaite-Siesickaite nusprendę funduoti dominikonų vienuolyną ir bažnyčią, vaizdingą vietą Lėvens upės slėnyje pasirinko neatsitiktinai. Būtent čia vadinamaisiais Tvano metais slėpdamasis nuo švedų L. M. Počobutas išgyvenęs kelias savaites ir pasižadėjęs, jei liksiąs gyvas, pastatyti bažnyčią. Jos pamatai padėti 1671 m., bet oficialiai statyba pradėta 1676 m.

Šv. Dominyko, Šv. Pranciškaus ir Šv. Lauryno bažnyčia – baroko stiliaus architektūros paminklas. Ji asimetriško kryžiaus plano, perdengta cilindriniais skliautais. Išorės sienas skaido plokšti piliastrai, platus antablementas, langai užbaigti segmentinėmis arkomis. Bažnyčioje yra 8 dviejų tarpsnių vėlyvojo baroko ir rokoko formų, daugiaplanės orderinės kompozicijos dirbtinio marmuro altoriai, gausiai papuošti skulptūromis ir lipdiniais. Presbiterijoje stovintis didysis altorius statytas XVIII a. II pusėje.

Jo ikonografinė programa simbolizuoja Senojo ir Naujojo Testamento vienovę: pirmajame tarpsnyje stovinčias karaliaus Dovydo su arfa ir Melchizedeko statulas bei antrajame tarpsnyje – Nukryžiuotąjį su jam iš šonų sėdinčių keturių evangelistų figūromis jungia Jėzaus krikštą Jordano upėje vaizduojantis pirmojo tarpsnio paveikslas.

XVII a. pab. – XVIII a. pab. pastatyti visi trys vienuolyno korpusai. Sausiausiame korpuse buvo biblioteka, kuri 1820 m. turėjo 970 knygų, tarp jų ir lietuviškų. Jos seniausias leidinys atspausdintas 1552 m. Iš viso per tris korpusus buvo 38 kambariai. Beveik visuose kambariuose buvo po krosnį. Puošniausia ir erdviausia buvo prioro celė. Vienuolyno gyvenamojo korpuso pirmojo aukšto sienos buvo gausiai polichromuotos, išpuoštos vienuolių portretais, dekoratyvinėmis augalinių motyvų kompozicijomis. Vienuolynas buvo dengtas malksnomis. XVIII a. viduryje šalia gyvenamųjų korpusų buvo galutinai suformuotas ir ūkinis vienuolyno kiemas, kurį supo mūriniai ir mediniai pastatai. 1789 m. pastatytas erdvus svirnas su rūsiais. Šalia vienuolyno buvo karčema, špitolė, 2 davatkų namai. Iki mūsų dienų išliko tik mūriniai pastatai: arklidė su vežimine, svirnas su malūnu, lavoninė, vienuolių gyvenamasis namas ir tvora su įvažiavimo vartais.

1775–1865 m. vienuolyne gyveno nuo 6 iki 20 vienuolių.

Vienuolyne buvo ruošiami jaunieji dominikonų kunigai – teologijos ir filosofijos studentai. Čia veikė ir parapijos mokyklėlė, kurioje vienuolynas laisva valia mokydavo po keletą aplinkinių vargingesnių bajorų ir valstiečių vaikų už patarnavimą kunigams vienuoliams. XVIII a. vid. 2 metus čia mokėsi vėliau garsus architektas Laurynas Gucevičius.

Dominikonai buvo mokslo žmonės, ką įrodo D. Sutkevičiaus parengti lietuvių-lenkų ir lietuvių-lotynų-lenkų kalbų žodynai. Kitas dominikonas R. Jasikevičius išleido keturių tomų pamokslų rinkinį lietuvių kalba. Pastarąjį kurį laiką rusų carinė valdžia pripažino oficialiu pamokslų rinkiniu.

1858 m. lankydamasis Palėvenėje M. Valančius pradėjo viešai skelbti blaivybę ir čia buvo sukurta pirmoji Žemaičių vyskupijos draugija, turėjusi per 100 narių. Patys Palėvenės dominikonai neskubėjo platinti blaivybės. M. Valančius vienuolius įveikė tik 1862 m., o iš prioro išugdė blaivybės propaguotoją.

Už bendradarbiavimą su 1863 m. sukilėliais Kauno gubernatorius įsakė vienuolyną panaikinti, o vienuolius išskirstyti į kitus vienuolynus. Visi turtai buvo atimti, o garsioji biblioteka – likviduota.